

...! ГАТОВ ГАРЭЦЬ, ЗАГІНУЦЬ ЗА ВЯСНУ МАЕЙ КРАІНЫ!

З ВЯЛІКАЙ ЛІТАРЫ...

Генадзь БУРАЎКІН

Я ні разу не чуў і не бачыў Валяціна Таўлая. У далёкай вёсцы на Палаччыне мне ішоў 11 год, калі паэта не стала. І ўсё ж я даўно ўжо хачу напісаць пра Таўлая...

Не памятаю, хто сказаў: перш чым стаць Пазем з вялікай літары, трэба стаць Чалавекім з вялікай літары. Я ўважваю, што Валяцін Таўлая заслужыў вялікую літару і ў першым, і ў другім выпадку. Ён быў Чалавекім, ён застанецца ў нашай літаратуры Пазем.

Гляджу на партрэт чалавека з удумлівым, крыху замучаным вачыямі, высокім і бром, заласой складкай вуснаў. Разумны, сціплы, просты... А калі ж яго пачытаць!

Дзяцінства ў сям'і чыгуначніка, з пераездамі, з груканнем цягнікоў, са шчэпавымі забавамі. Смерць маці. Польшка школа, дзе першае, маючы вучылі, было: «Кто ты естесь? — Поляк малы!» І неадольна прага справядлівасці, шчасця для бедных. Спачатку не зусім ясная, не вельмі кінжэтная. Спалох і рэвалюцыйнай барацьбы працоўных Заходняй Беларусі ўсё больш асвятляе сюсюкавае дарожкае барацьбы. Арыстатэлі быццам грамадзянства. Выступленні сялян. І ўжо сямейнае ўступленне на шлях рэвалюцыянера. А — астролі. За кратамі, у цесных камерах нараджаюцца вершы. «Слонім, астролі...», «Гродна, астролі...».

рог...», «Вільня, Лукішкі...» — гэта падпісы пад вершамі, гэта зтапы жыцця камуніста. А потым такая бязмясная і не дужа доўгая радасць — свабода, вызваленне, уз'яднанне з Савецкай Беларуссю. Новыя далі, новыя вершы... І зноў змяганне — грывінула чорная фашысцкая наваля. Вершы Таўлая — падпольшчык, партызанскі сувязны... Радасцю вялікай перамогі над фашызмам, для якога ён зрабіў усё што мог, ён не паспеў надыхацца ўдольста. Смерць падлінавала яго 27 красавіка 1947 год, калі было яму толькі 33 гады, калі з друку павінен быў выйсці яго першы зборнік...

Калі б Таўлая нават і не пісаў вершаў, сваім жыццём рэвалюцыянера ён заўважваў права астаці ў памяці народнай. А ён жа старэй і «Песню пра сукару», і «Таварыша», і «Таварышу маей вясны», і «Аб маіх вершах...».

Есць кнігі, якія ўзыхваць перацываць, чытае зноў ад першага да апошняга радка. Для мяне гэтыя з'яўляцца кніга вершаў Валяціна Таўлая. Хіба можна перагартваць паспешліва з старонкі, тады ж можна прапуніць такое:

Кілае зноўна на сэрца, на іву чорнай песні — сіла жаўрука... («Ніва», в. Рудэўка, 1929 г.)

або: Жалоба цень іпадзе на верша тонкі стаяць яшчэ адны мой дзень снімаў, як арыштат. («Мінуў астронік дзень», Гродна, астролі, 1929 г.)

або: Будзе сміхале савітаннае пела, і вочы памеркнута, як зоры, але з глыбін тваіх набалелых ні слова не вырне вораг. («Стварка з палонным сэрцам», 1931—1935 гг.)

Колькі яшчэ можна цытаваць! Цытаваць — і зноў і зноў здзіўляцца дэкладнаці слова, зноў радка, радэвацца глыбіні падтэксту і стрыманай чалавечай мужнасці. Таўлая паказваў народную барацьбу такой, якой яна была, — і пакутамі, з выпрабаваннямі. Але ніколі ў яго не было сумнення ў правільнасці выбранага шляху, у правільнасці радок, не задрожваў у расчыта. Нават у самых трагічных вершах пэза гучыць высокі оптымізм.

Адной з самых яркіх старонак нашай беларускай пазіі з'яўляецца, на маю думку, пэза «Песня пра сукару». Яна, не надта аблашчана ўважліва вучоныя крытыкамі, кранае самыя далёкія глыбіні душы як на дазва ў гэтай мастацкай лэпаві барацьбы беларусай з «красай усходняй» за сваю сацыяльную і нацыянальную незалежнасць. У гэтым кароткім творы ўсё — і жалівыя малюні нацыі, і народная салідарнасць, і мужнасць змагароў — паказана грамада прайду і дэкладна. І якой высокай пэзіяй прасякнута «Песня!». Памятаеце:

«Таварыш... Пэза, такая родная для мяне і маіх вясковых сяброў-адагоек! Мы яе чыталі разам з «Грэнадай» М. Светлова, «Як гартвалася сталь» М. Астроўскага... Ці трэба казлаць, што мы любілі яе, што плакалі, пачынаючы — «Толькі ты, старая матуля...» Вось тады мне і захлесталася напісаць пра Валяціна Таўлая. І я ўсё баяўся... Баяўся і цяпер, што атрымаўся не як «люблівай» і надта ж бледна і суха...

Яму было б толькі пяцідзесяць... Колькі ён ён напісаў, Пазт, што піваву вершам крата, Чалавек, якога беларуская пракурор зямкаў у астролі разам з вершам!

Ён пражыў 33 гады. Не так ужо і многа засталася нам, каго называюць маладымі, да гэтай ўзросту. І я кажу тэбе раўнаці і ў жыцці, і ў пэзіі на яго — Пэза і Чалавек з вялікай літары.

Я не веру, што знойдзецца чалавек, здольны сцвердзіць, што амаль 30 гадоў, якія прамінулі з часу напісання гэтых радкоў, сцверці ці затуманілі іх бляск, прыглынулі іх мужны зван. Як хочацца, каб за яркімі асацыяцыямі і зыхватлівымі маланкі асацыяцыямі ў некаторых сучасных пэзаў стаяў такі вольны сніст Тут кожнае слова стэрафа скандэнаўска ў сабе і выразны меланак, і дэкладную гістарычную ацэнку падзей, і крык душы пэза...

Гаварыць пра любімыя пэзычныя творы вельмі цяжка. Хочацца проста чытаць іх, паўтараць... Я не магу ўтрымацца, каб зноў не даць слова самому Таўлаю:

І як раха кроваў аддэляць, стук — то роўны, то трапяткі; гэты нашы думы пра цюгу прабаюцца напісаткі.

«Не магу! На хвіліну прыляту: хай гаражкі перагарыць...» («Малыя май Малата! Мой высокі, родны Мадрыд!»)

Толькі ты, старая матуля, і не бачыць — век любі, постаць рэштат, што ссутулена вышліла з хаты ў шлах барабоні.

І пайшла. І ў слязах расплылася. І не вернецца больш назад ні да шыхай матчынай ласкі, ні да гэтых адвечных прысад...

«Таварыш... Пэза, такая родная для мяне і маіх вясковых сяброў-адагоек! Мы яе чыталі разам з «Грэнадай» М. Светлова, «Як гартвалася сталь» М. Астроўскага... Ці трэба казлаць, што мы любілі яе, што плакалі, пачынаючы — «Толькі ты, старая матуля...» Вось тады мне і захлесталася напісаць пра Валяціна Таўлая. І я ўсё баяўся... Баяўся і цяпер, што атрымаўся не як «люблівай» і надта ж бледна і суха...

Яму было б толькі пяцідзесяць... Колькі ён ён напісаў, Пазт, што піваву вершам крата, Чалавек, якога беларуская пракурор зямкаў у астролі разам з вершам!

Ён пражыў 33 гады. Не так ужо і многа засталася нам, каго называюць маладымі, да гэтай ўзросту. І я кажу тэбе раўнаці і ў жыцці, і ў пэзіі на яго — Пэза і Чалавек з вялікай літары.

3 ВАЛЯЦІНАМ Таўлаем я пазнаёмілася ўпершыню пасля ўз'яднання Беларусі ў адзінай Савецкай дзяржаве ў рэдакцыі лідскай раённай газеты «Уперад». У нас аказалася многа агульных знаёмых, многа агульных спраў і паміж намі завязалася моцная, таварыская дружба. Усё нас захапляла і хвалявала. Валяцін праявіў вялікую цікавасць да маіх вершаў.

І воль аднойчы запрасіў ён мяне дамоў, у сваю сям'ю. На сталя я ўбачыла вершы — закончаныя, незакончаныя, асобныя радкі, а на некаторых лістках толькі адны назвы. Пасля ён паказаў мне доўгі спіс адных толькі назваў. Валяцін растлумачыў мне, што ўсе гэтыя вершы напісаны ў турме, і многія з іх ён забываў, а цяпер стараецца ўспомніць.

Так у нас пачаліся літаратурныя чытанні, якія трывала ўвайшлі ў нашы жыцці і паўтараліся ўжо амаль кожны дзень — то ў яго на кватэры, то ў мяне. Захапляліся мы Маякоўскім і Вагрыцкім. З польскіх класікаў Валяцін незвычайна любіў Славачкага. І калі я часам выказвала прэмернае захапленне Міцкевічам, ён згаджаўся са мною, але дадаваў: «А ты паслухай!» — і пачынаў зноў чытаць Славачкага. Чытаючы вершы, амаль заўсёды выказваў думку, што пабудзіла таго ці іншага аўтара напісаць гэты верш. Помню, аднойчы нам трапіў у рукі нейкі невялікі зборнічак аднаго (з тых, хто цапнуўся ў 1937 годзе) пэза. Я не магу ўспомніць ні назвы зборніка, ні яго аўтара. У вершы гаварылася пра дарогу з горнікі палымі, пра палыні, які ўслаў родную зямлю. Верш зрабіў на нас незвычайна ўражанне, і тады Валяцін сказаў: «А ты думаш, што чалавек вынаваў? Вынаваць так не напіша».

А было і іншае чытанне. Возьме ён, напрыклад, верш якога-небудзь пэза і прачытае яго зверху ўніз, а пасля — знізу ўверх. Тады пытае: «Ну, змянілася што?» — і пачынае весела смяяцца.

Да сабе Валяцін Таўлая быў вельмі патрабавальны. У літаратуру ён рыхтаваў сябе па-сапраўднаму, сур'ёзна. Кожную тэму ён глыбока і грунтоўна прадумваў і ставіў перад сабой пытанне, дэля чаго павінен быць напісан той ці іншы твор. У той перыяд ён дапрацаваў ужо пэзу «Кобрыншчына», а крыху пазней — «Песню пра сукару». З захапленнем працаваў над пэсай «Таварыш».

Валяцін не таў ад мяне новых сваіх вершаў, уважліва прыслухоўваўся да таўтаў, правіў і правіў бясікопа. Часам ён дапрацоўваў да таго, што папраўні ішлі ўжо не на карысць, а на шкоду яго вершам. Заўважваў ён гэта сам і варажыўся да ранейшага варыянта.

Яшчэ ён правяраў свае вершы і так чытаў іх людзям, якія нічога супольнага з літаратурай не мелі. На гэты конт у яго было правіла: спраўдзіць добры верш спадбаецца

Ніна ТАРАС

Я ВЕДАЛА ЯГО

Ніна ТАРАС

сёлыя. Як вершам, так і людзям ён умеў даваць нейкую сваю асаблівую ацэнку, умеў убачыць у чалавеку нешта характэрнае, сваё, уласнае, толькі яму аднаму. Помінаць, нагадаў ён мне аднойчы выпадак з астроніжна жыцця. Раніш прапайшоў турэмшчык у намеру і гаворыць асуджанаму на смерць: «Уставай, хлопце спаць, пойдзем ужо вешацца. Нічога не зробіш як трэба, то трэба». Спучаючы гэты расказ, ачувалася, што гэта не проста расказ пра нейкі эпізод у турме — гэта ўжо зараджэнне новага твора. Валяцін і сапраўды рыхтаваўся да вялікай працы на гэту тэму і сабраў патрабны матэрыял.

Цяжка пільер меркаваць, што вышліла б з-пад пера пэза, але сам ён усталаваў на гэты матэрыял вялікую надзею і пасля бялоўна перахвіў той факт, што ўсе руніліся новых вершаў, пэза пра Палессе і яго багата бібліятэка загінулі ў часе вайны.

Жыццёвыя вількімі надзеямі і планамі, Валяцін Таўлая не паспеў здэсцініць і невялікую частку іх, як усё раткам абярвала вайна. Немцы ішлі ўсё далей і далей на ўсход. Пэза стаў партызанам на Наваградчыне. Я жыла ў Лідзе. Налажылі мы з ім сувязь не хутка, мабыць, праз год. Ён прыбыў у Лідзу, дзе жыў яго бацька, і адшукаў мяне. І пасля гэтага мы сустракаліся даволі часта — тутарылі аб барацьбе з акупантамі і, аразумела, чыталі новыя вершы. Вельмі балюча перажывалі тое, што мы адварны ад свайго каленны, ні аб нім не маем ніякіх вестак.

Валяцін Таўлая аднойчы прывёз у Лідзу свой невялікі, акуратна зроблены ад руні зборнічак вершаў пад назвай «Шляхі і кратаў», пад псеўданімам Паўлічкі Сірата. Пад загалоўкам зборніка было дробна напісана «нізана вершаў». Гэту «нізанаку» ён прасіў мяне прыхваць у выпадку, калі ён загіне. Такіх энзімліраў ён зрабіў некалькі і раздаў розным асобам. Тое самае раў зрабіў і я.

Прадчуценне не ашучала пэза. У адні з таіх прывезлаў у Лідзу ён быў затрыманы гестапаўцамі на баньвай кватэры і разам з бацькамі пасаджаны ў турму. Нельга без хвалівання чытаць напісаны ў той час яго верш «Пост рэстант». Пэза потым уладолі ўсё-такі вырваць з нямецкай турмы. Вацька ж Таўлая загінуў.

Таўлая дажыў да перамогі і зноў ачуваўся ў працу. Але імя яго было надарваны. Лежачы ў бальніцы, цяжка хворы, ён прасіў мяне прынесці яму каркету яго першага зборніка вершаў. Але пабачыць свайго зборніка пэза не паспеў. «Выбранае» яго мы чыталі ўжо без пэза.

кожнаму. У канцы 1940 года ў яго з'явілася задума новага твора на сучасную тэму — пэза аб Палессі, для якога ён доўга шукаў адпаведную форму. Нарэшце форма пэза знойдзена, напісаны першы раздзел і асобныя кавалкі пэза. На жаль, гэтая яго праца загінула ў часе вайны.

Валяцін быў вельмі шхільны да гумару. Дужа трапна былі яго расплікі пры чытанні таго ці іншага твора або пры характарыстыцы асобных людзей. Яго расказы пра мінулае, пра сустрачкі з людзьмі былі заўсёды цікавыя, жывыя, вяртаючы да таго часу.

Цяжка пільер меркаваць, што вышліла б з-пад пера пэза, але сам ён усталаваў на гэты матэрыял вялікую надзею і пасля бялоўна перахвіў той факт, што ўсе руніліся новых вершаў, пэза пра Палессе і яго багата бібліятэка загінулі ў часе вайны.

Жыццёвыя вількімі надзеямі і планамі, Валяцін Таўлая не паспеў здэсцініць і невялікую частку іх, як усё раткам абярвала вайна. Немцы ішлі ўсё далей і далей на ўсход. Пэза стаў партызанам на Наваградчыне. Я жыла ў Лідзе. Налажылі мы з ім сувязь не хутка, мабыць, праз год. Ён прыбыў у Лідзу, дзе жыў яго бацька, і адшукаў мяне. І пасля гэтага мы сустракаліся даволі часта — тутарылі аб барацьбе з акупантамі і, аразумела, чыталі новыя вершы. Вельмі балюча перажывалі тое, што мы адварны ад свайго каленны, ні аб нім не маем ніякіх вестак.

Валяцін Таўлая аднойчы прывёз у Лідзу свой невялікі, акуратна зроблены ад руні зборнічак вершаў пад назвай «Шляхі і кратаў», пад псеўданімам Паўлічкі Сірата. Пад загалоўкам зборніка было дробна напісана «нізана вершаў». Гэту «нізанаку» ён прасіў мяне прыхваць у выпадку, калі ён загіне. Такіх энзімліраў ён зрабіў некалькі і раздаў розным асобам. Тое самае раў зрабіў і я.

Прадчуценне не ашучала пэза. У адні з таіх прывезлаў у Лідзу ён быў затрыманы гестапаўцамі на баньвай кватэры і разам з бацькамі пасаджаны ў турму. Нельга без хвалівання чытаць напісаны ў той час яго верш «Пост рэстант». Пэза потым уладолі ўсё-такі вырваць з нямецкай турмы. Вацька ж Таўлая загінуў.

Таўлая дажыў да перамогі і зноў ачуваўся ў працу. Але імя яго было надарваны. Лежачы ў бальніцы, цяжка хворы, ён прасіў мяне прынесці яму каркету яго першага зборніка вершаў. Але пабачыць свайго зборніка пэза не паспеў. «Выбранае» яго мы чыталі ўжо без пэза.

ПАЭТ СУРОВАГА ПАДПОЛЛЯ

Я — камунар! Таіх, як я — німагла на нашай стогічужай спакон вьюной зямлі.

Так заявіў аб сабе пятаціццагадоўны юнак Валяцін Таўлая. Дзяцінства яго супала з бурным уздымам рэвалюцыйнага і нацыянальна-вызваленчага руху ў Заходняй Беларусі. Бацька стаў адным з арганізатараў гуртка Беларускай рабоча-сялянскай грамады ў вёсцы Рудэўка былого Слонімскага павета; тата — камсамольца і членам рэдкалэй грамадзкіх выданніў «Зорка», «Пралескі», «Вучэўскі голас» у Віленскай беларускай гімназіі. У той час у 13-гадовага хлапчука паяўляецца ціка да літаратурнай творчасці. Яго вершы друкуюць грамадзкія газеты «Воля працы» і «Сіла працы». Гэта яшчэ больш акрыляе і хатняе пачынаючага пэза. Але дзейнасць Грамады выклікае злосць у акупантаў. Пасладалі адна за другой рэпрэсіі, увесні кіруючы склад Грамады быў кінуты ў турму. Валяцін Таўлая — як актывіна ўдзельнік нацыянальна-вызваленчага руху, і як «вольнадумнага» беларускага пэза — акупанты таксама не абыйшлі.

У тыя гады камуністам дазвалялася ў некаторых выпадках мець у турме з пісьмовых прыладаў трыфельную дошку. На ёй яны вучылі пісаць маліпаціменых таварышаў і на ёй жа пачынаючы турэмныя літаратурныя прабы ўвабывалі свой талент. Даводзілася карыстацца і дробнымі лістамі папярэдняга паперы, і кавалкамі старых газет, і абортрачій паперы з пасылка. Барышч і ў турме не спынялася. Нарэжкі былі вылакі, калі турэмныя ўладні на адарных у вязні пісьмовых матэрыялах узбуджалі супраць таго ці іншага палітзняволенанага новую крымінальную справу.

В. Таўлая пісаў у турме шмат, задураючы правілы канспірацыі. Радо яго вершаў, змешчаных у негалежных выданнях, па канспіратыўных меркаваннях ім не падлісваліся.

ўсё, пад некаторымі творамі ставіліся прыдуманы ім адвольныя імёны. Друкаваліся яны ў негалежных турэмных выданнях — «Палітзняволены» і «Антыфашыст». Тым не менш людзі іх ведалі напамінь, выносілі іх на волю, дэкламавалі на вечарынах моладзі, на школьных вечарках.

І ўсё ж паміць самога пэза і паміць яго сучаснікаў неадольна свіддваліся. Невыпадкова сам пэза зазначаў:

Вершы многія ад гэтага сівелі, многіх — і зусім не далічу... каб мсціліся, яго пэзычныя парыванні набывалі характэрны дынамічны, устойлівы характар. Яго вершы заўсёды былі поўныя рэвалюцыйнай палымінасці, пафасу, веры ў перамогу. Страсна і гнейна прэставаў ён супраць катанаванні і злаекаў паліцыі. У вершы «У дэфіэвіе», змешчаным у негалежных выданні «Палітзняволены», ён пісаў:

Хочь вы сэрца на часткі парвеле, у юнойна чыстцы жыць буду... Помыт нашай нічым не згасіць. Влізі час, калі мы бліскавілі тут запалім пакар наваліць.

У турме В. Таўлая разам з іншымі камуністамі-палітзняволенымі загартоўваў сабе для будучых рэвалюцыйных бабў, вучыўся сам і вучыў, выхоўваў іншых. І ніякія рэпрэсіі, катанаванні не маглі перашкозіць яму ў гэтым, бо:

Новыя сценкі да шчасця пралеглі, мы — антымісты, жыцця нам не страх: камень за каменем, пэгла за дэглай, Новым сусветным узносім мы гмах.

Вялікай падзей у жыцці Таўлая быў яго прыезд у 1930 годзе ў Газеткі Саюзу і праца ў рэдакцыі газеты «Звезда». Тут ён пазнаёміўся з харошым беларускім літаратурам. Непасрэдным сувязь, ніхай сабе нават на творчыя сходах, на канферэнцыях з Я. Куналевіч, Я. Коласам, М. Чаротам, Ц. Гарным, К. Чорным і іншымі пэзатамі і пісьменнікамі мела для яго выключнае значэнне. Тут, у Мінску, 10 мая 1931 года ён быў прыняты ў члены БЕЛПІП.

Прабыві В. Таўлая ў Савешкім Саюзе два з лішнім гады. Было гэты прадкватана асаблівымі умовамі таго часу.

У 1929 годзе В. Таўлая быў прыштаны і зноўлены ў Гродзенскую турму. Аднак праз дзесяць месяцаў вывазлены, у ЦК КПЗБ ведалі, што здароўе В. Таўлая за час знаходжання ў турме было падла.

У турме В. Таўлая разам з іншымі камуністамі-палітзняволенымі загартоўваў сабе для будучых рэвалюцыйных бабў, вучыўся сам і вучыў, выхоўваў іншых. І ніякія рэпрэсіі, катанаванні не маглі перашкозіць яму ў гэтым, бо:

Новыя сценкі да шчасця пралеглі, мы — антымісты, жыцця нам не страх: камень за каменем, пэгла за дэглай, Новым сусветным узносім мы гмах.

Вялікай падзей у жыцці Таўлая быў яго прыезд у 1930 годзе ў Газеткі Саюзу і праца ў рэдакцыі газеты «Звезда». Тут ён пазнаёміўся з харошым беларускім літаратурам. Непасрэдным сувязь, ніхай сабе нават на творчыя сходах, на канферэнцыях з Я. Куналевіч, Я. Коласам, М. Чаротам, Ц. Гарным, К. Чорным і іншымі пэзатамі і пісьменнікамі мела для яго выключнае значэнне. Тут, у Мінску, 10 мая 1931 года ён быў прыняты ў члены БЕЛПІП.

Прабыві В. Таўлая ў Савешкім Саюзе два з лішнім гады. Было гэты прадкватана асаблівымі умовамі таго часу.

У 1929 годзе В. Таўлая быў прыштаны і зноўлены ў Гродзенскую турму. Аднак праз дзесяць месяцаў вывазлены, у ЦК КПЗБ ведалі, што здароўе В. Таўлая за час знаходжання ў турме было падла.

У турме В. Таўлая разам з іншымі камуністамі-палітзняволенымі загартоўваў сабе для будучых рэвалюцыйных бабў, вучыўся сам і вучыў, выхоўваў іншых. І ніякія рэпрэсіі, катанаванні не маглі перашкозіць яму ў гэтым, бо:

Новыя сценкі да шчасця пралеглі, мы — антымісты, жыцця нам не страх: камень за каменем, пэгла за дэглай, Новым сусветным узносім мы гмах.

не ўлягіліся, яго пэзычныя парыванні набывалі характэрны дынамічны, устойлівы характар. Яго вершы заўсёды былі поўныя рэвалюцыйнай палымінасці, пафасу, веры ў перамогу. Страсна і гнейна прэставаў ён супраць катанаванні і злаекаў паліцыі. У вершы «У дэфіэвіе», змешчаным у негалежных выданні «Палітзняволены», ён пісаў:

Хочь вы сэрца на часткі парвеле, у юнойна чыстцы жыць буду... Помыт нашай нічым не згасіць. Влізі час, калі мы бліскавілі тут запалім пакар наваліць.

У турме В. Таўлая разам з іншымі камуністамі-палітзняволенымі загартоўваў сабе для будучых рэвалюцыйных бабў, вучыўся сам і вучыў, выхоўваў іншых. І ніякія рэпрэсіі, катанаванні не маглі перашкозіць яму ў гэтым, бо:

Новыя сценкі да шчасця пралеглі, мы — антымісты, жыцця нам не страх: камень за каменем, пэгла за дэглай, Новым сусветным узносім мы гмах.

Вялікай падзей у жыцці Таўлая быў яго прыезд у 1930 годзе ў Газеткі Саюзу і праца ў рэдакцыі газеты «Звезда». Тут ён пазнаёміўся з харошым беларускім літаратурам. Непасрэдным сувязь, ніхай сабе нават на творчыя сходах, на канферэнцыях з Я. Куналевіч, Я. Коласам, М. Чаротам, Ц. Гарным, К. Чорным і іншымі пэзатамі і пісьменнікамі мела для яго выключнае значэнне. Тут, у Мінску, 10 мая 1931 года ён быў прыняты ў члены БЕЛПІП.

Прабыві В. Таўлая ў Савешкім Саюзе два з лішнім гады. Было гэты прадкватана асаблівымі умовамі таго часу.

У 1929 годзе В. Таўлая быў прыштаны і зноўлены ў Гродзенскую турму. Аднак праз дзесяць месяцаў вывазлены, у ЦК КПЗБ ведалі, што здароўе В. Таўлая за час знаходжання ў турме было падла.

У турме В. Таўлая разам з іншымі камуністамі-палітзняволенымі загартоўваў сабе для будучых рэвалюцыйных бабў, вучыўся сам і вучыў, выхоўваў іншых. І ніякія рэпрэсіі, катанаванні не маглі перашкозіць яму ў гэтым, бо:

Новыя сценкі да шчасця пралеглі, мы — антымісты, жыцця нам не страх: камень за каменем, пэгла за дэглай, Новым сусветным узносім мы гмах.

Вялікай падзей у жыцці Таўлая быў яго прыезд у 1930 годзе ў Газеткі Саюзу і праца ў рэдакцыі газеты «Звезда». Тут ён пазнаёміўся з харошым беларускім літаратурам. Непасрэдным сувязь, ніхай сабе нават на творчыя сходах, на канферэнцыях з Я. Куналевіч, Я. Коласам, М. Чаротам, Ц. Гарным, К. Чорным і іншымі пэзатамі і пісьменнікамі мела для яго выключнае значэнне. Тут, у Мінску, 10 мая 1931 года ён быў прыняты ў члены БЕЛПІП.

Прабыві В. Таўлая ў Савешкім Саюзе два з лішнім гады. Было гэты прадкватана асаблівымі умовамі таго часу.

У 1929 годзе В. Таўлая быў прыштаны і зноўлены ў Гродзенскую турму. Аднак праз дзесяць месяцаў вывазлены, у ЦК КПЗБ ведалі, што здароўе В. Таўлая за час знаходжання ў турме было падла.

У турме В. Таўлая разам з іншымі камуністамі-палітзняволенымі загартоўваў сабе для будучых рэвалюцыйных бабў, вучыўся сам і вучыў, выхоўваў іншых. І ніякія рэпрэсіі

